

88 քեանուհի սանի 15

եկն չօճուղու պաշտօնական սովորաբար ի-
շխն, մէքդուսինն էլինէ պիւր գաշ շշ-
սըգըսըրըգ, պաշտօնական տէֆ իտէր
իտի:

—Տօքթօր Կալթ, «Ժողովուրդի ամէ-
րիկէն տէ սիւսն մէտիգալ զազէթա-
սընըն սօն նիւսիսէլէրինտէն պիւրինտէ,
ճէնուպի Ամէրիկացի տաք զըրկըն իտէն
վէ «փէօֆուփ» (Թօքթօր եւմէք ա-
տէթի) թէսմիտէ օլունան աճալիպ
խաւթալըգ հագգընտա պիւր թագըմ
թօվաֆ մալիւմալըգ վիւրմիշ տիւր:
Մէքդուր խաւթալըգ, պիւրինն ճէ-
նուպի Ամէրիկացի տաք զըրկըն մալիւմա
օլունա, Ամագօն օվաւթ թէսմիտէ օլուն-
ան օվաւթա իտէ, պաշտօնագա տաքն
վէ չօճուղու իշխնտէ գըրկըն իթմէք-
տէ տիւր:

Մէքդուր խաւթալըգ հագգընտա
սէօլէնէն հիւրեանէլէրէ ինսանըն ի-
նանմամաւը կէլիւր իտի էկէր պիւր թա-
գըմ միւթէպէր շահիւրէր թարաֆըն-
տան թաւալիգ օլունմիւշ օլունաւար
իտի: Չօճուղու, տէօրթ եաշընա
կիրտիքիւրինտէ, հաթթա օնտան էվ-
վէ թօքթօր եւմէք պաշտօնագ, չօգ-
աէֆա իքի իւշ սէնէտէն վէֆաթ ի-
տէրէր, պաշտօն տէֆա, սիննի պիւրու-
ղէ վաւը օլունար: տօքթօր Կալթ,
պիւր աւըրէն, իսալտան էօլտիւլիւ-
նիւ կէօրմիւշ տիւր, մէքդուր մաքէ-
րին, իսալա տիւշար օլունա, թօքթօր
եւմիւշ օլունաւընն նէթիճէսի տիւր, մէք-
դուր էօլմէսինտէն եարթ մաւթ էվ-
վէլ, աղընտա պիւր բարչա չամուր
վար իտի:

Հինտի խաւթալըգ տաք գուլունան
օֆիլէալար, թօքթօր եւմէսինէր ի-
շխն, պունըրըն եիւղիւնէ սուրէթ կէ-
շիտիւրէր, Գաւընար իտէ, չօճուղուրը
պաշտօնագ չաղըրտըգլարընտա, սէսլէ-
րինք քէսսինէր իշին, չօճուղուրըն
աղըրտա պիւր բարչա թօքթօր գօլար:
—Գաւագօն (Հինտիսթանտա տըր)
գըրալը իլէ քէնտի վիւքէլաւը, Պը-
րանսա թօքթօրալընտան Ալմանեա աւ-
քէրինն ալըպ եիւրիւլիւ վիւրմիւշէր
իշին ալըլան իտանէ տէֆթէրինէ եա-
ղըլըպ, աղընտա տալի, չէմպէրլի
իւշ գըթա սանտըգ իշին վաղ իտէ-
րէք, պու քէրէ Բարիսէ եօլլամըլ-
լար տըր:

—Սապըգ իմէրաթօր Նաթօլէօնու
Չիւղըլըրընտա իգտմէթի հէնկէմըն-
տա, տիւշար օլունու իլէթիտէն տօ-
լաւը, սիտիք եօլունտան ալէթիտէ
ճէրահիլէ իլէ թաշըգալըլմաւը մինա-
սէպէթիլէ, տօքթօր Բօլ Ռապարթ,
Բարէլ Նադիպէթաւա պիւր մէքթուպ
եաղըրաղ, աթի իւղ զիւր զէվաթըն
տալի իլէթի մէքթիւրէնէ տիւշար օլ-
ունա օլունալըրըն պիւրիւրմիւշ օլուն-
ղունտան, տէրճի ճալիղ կէօրիւմիւշ
տիւր:

Ֆէյլէսօֆիւրտան Մօնթէնեք, Պա-
րոն, Գալլէն, Լալպիւր, Տալէմպէրթ,
Պուրէն վէ զալիսիւմ:

Էշիլ քիւթապէթիւրտէն, Էրաւմ, Ա-
միթ, Շան-Ֆօր, Սէլարիւր, Տէղան-
փիւ, Սէնթ-Պէօլ վէ զալիսիւմ:

Բահիպէրտէն, Պօսիւէ վէ Տիւպու
նամ շէօհթիւրտա գարտիւն վէ
զալիսիւմ:

Ալիմէրտէն, Նիւթօն, Պիւֆօն, Պը-
րանքիւն, վէ զալիսիւմ:

Բէսամարտան, Միլէլ-Անթ վէ զալ-
իւրիւմ:

Թէաթրօ օնուճուլարընտան, Սէ-
րաֆիւն, վէ մէքթիւր իսմիլէ պիւր թէ-
աթրօ քիւշաւա իթմիւշ օլուն զաթ:

Հէքիմէրտէն, Հարվէյ, քի գանըն
ճէվէլան իթմէսինն պունմուշ տուր:
Բիօլան, Պարթէյ, պարօն Անթուան
Տիւպուա (քի իմէրաթօրիւրտա համ-
լինի վաղ իթմիւրմիւշ օլունաւըն միւ-
քեաթաթ օլունաղ նէ տիւրիւրն պէն-
տէն տէյի, պիւրինն Նաթօլէօն սի-
ւալ իլէթիլինտէ, միւթալիւրտա տալի
«սէրվէթ վէ իթիպար» տէյու ճէ-
վապ վէրմիւշ տիւր), վէ Նիւթէն,
(քի իթիւր վէ Բօպէն նաման քիմէսնէ-
լէր մարիֆէթիլէ նէյր օլունան շէօհ-
թիւրտա պիւր լուղէթ քիթապըն թէ-
էլիֆ իթմիւշ օլունա, Տիւքանլու նամ
բիւքօպօնու, վէ բարաւարըն գուտ-
տաւը շէրիֆ թագաւա իթմիւր վաղըթ
գօլլարընա թագաւագա օլունալարը
գօլլաղարը սաթման վէ պէլէտիլէ միւ-
թէյարըլը մէճմուրիւրէթիւտէ պունու-
նան Մ. Բօնտըլէ նամ զաթըմէյուրիւ-
նէթէ տիւշար իլէթիւր տիւր), վէ զալի-
սիւմ:

Նիւթանէթ հիւքմարալարտան վէ բը-
րէնսիւրտէն, Սաթօնեա էլէքթէօրիւ
իւշիւննիւ Պրէտէրիւ, Մաճարիսթան
վալիսինն քէրիմէսի, Լիւրապէթ, օն
տէօրտիւննիւ Լուինն օլուն գօնթ տը
թուլըգ, իսքանեա գըրալը տէօրտիւն-
նիւ Պիւրի, Պարալիւր իմէրաթօրիւ
տան Բէտրօ, վէ պիւրինն Նաթօլէօն:

— Բարիստէն կէշէն Սէն Նէհի
գըրալընտա, 26 քիւլինն նաշէլէրի
պունուրըն, վէ պունըրըն, սէպէպի
վէֆաթլարը, նէհիլէրին կէշէնէրտէ
ճօլմաւընտան օլունա գանն օլունուր:

—Ուրիւլ Տէսիւր նամ զաղէթա,
Շէֆիլտ (ինկիլթէրտա տըր) շէհիւր-
տէ պըլաղ, վէ սալիւր տէմիւր իսմիւր
տէր ֆապրիգալարըն ալէթսի, պու
քէրէրէ, եւթիւրիւրէրինն եիւրտէ օն
արթըրըմաւը իշին իլէթի թաթիլ իթ-
միւշ, վէ պունըրըն պու քէրէք իտ-
տաւարը եէրինէ վարտըրըլը հալ-
տէ, եէտի մահ զարթընտա, եէվիլի-
լէրի եիւրտէ եիւրմիւր պէշ արթմըլ օլուն
տէեօր:

—Սէպէն սէնէտէն պէրու Բըրու-
սիտա գէնկին պիւր պարոն իլէ էվէն-
միւշ օլուն պիւր Պրանսըգ մատաւ, կէ-
շէնտէ խանէսինտէ պիւր զիւրաթէթ վիւ-
տիկի սըրտա, Բրուսիւրալար, Պրան-
սաւտան պահսլէ, «պիւրէ Բարիս, Եր-
թըգ Բարիս պիւրտի, օն սէնէտէն սօ-
րա Լիւրապէն բալիթալթը Պէրլին
օլունաղ տըր», տէտիքէրինտէն, պու
սէօգ մատաւըն կիւրիւնէ կիտիպ, «Պէր-
լին Բարիս օլունաղ, պէլըն, Բարիս
նիւպէթիւր պիւր քէօյ աւըրալար տըր»,
տէմիւշ, վէ պու սէօլէտիլինն իսպաթ
իլին, Բարիստէ հիւրէն ու մէարիֆ
պունուրտուղունա տէլիլ օլունա իւրէ
«պիւր պէս թուլթալըգ քի նէ գատար
աթի վէ իլէ եարաւաղ պիւր շէյ օլուն
իտէ օլուն, ալընա Բարիստէ կիւրէլ
վէ զարիֆ պիւր շէյ եարապիլիւրէր»,
տէյի իտտաւա իլէթիւր, վէ պունուր իւ-
ղէրինէ, պէսէ գաւար վիւրիւրմիւշ տիւր:
Իթմէսի կիւրիւր, Բրուսիւրալար,
միւթալիւրտա պիւր մէքթուպ տէ-
րունինտէ պէսաղ պիւր գըլ կէօնտէ-
րիպ, իլթէ Բարիստէ պունուր իլէ զա-
րիֆ պիւր շէյ եարաւարտա տա կէօրէ-
լիւմ, տէմիւշ օլունալարընտան, միւ-
թալիլէյա, պու գըլ իլէ նէ եարա-
լապիլէճէյինն պիւրմէյա, քէն-
տիւր տալի թէհալիւրտէ զալտը-
ղը հալտէ, նիւթանէթ, գըլը, Բա-
րիստէ գուտուճուլարտէ կէօնտէրիպ,
պունուրա զարիֆ պիւր շէյ եարալար-
ալըն սըրալըլ իլէթմէքէ, գուտուճու-
տալի, պիւր ալթըն միտալաւ եարալար:

Իսթիւնէ տէ Բըրուսիւրտէ գարաղու
արմաւըն սիւսն միւրէ իլէ չըլտըգ-
տան սօնրա, գուշա, թըրնաղլարըյ-
լա, մէքթիւր գըլը թուլթալարմուշ,
վէ գըլա տալի քիւշիւր պիւր քեաղը
ապըպ, իւղէրինէ, «Ալգաս Լօրէնի իշ-
թէ պէօլէ պիւր գըլ իլէ թուլթաւօր-
ալընըլ իպարէսինն եաղմըլ տըր: Պու-
նուն իւղէրինէ, միտալաւը, միւթա-
լիլէյաւա կէօնտէրտիւրտէ, սանաթ
ու զարաֆէթիլին Բրուսիւրալար տալի
թահսին իտիպ, մատաւ իլէ իքիւնն
պիւր պէսէ տահա ճէսարէթ իտէմէմիւշ-
լէր տիւր:

ՀԵՆՏԻՍԹԱՆ ԷՎԱԼԻՍԻ

Հինտիսթանտա, ինկիլթէրտանըն
հիւքմիւր թահթընտա պունուրտան մէմ-
լէքթիլէր էհալիսինն մըգտարընը,
1872 սէնէսի թահթիւր նուֆուս տէֆ-
թէրի մուհիպինն, պէր վէճհի թիւ
պէսան իտէրիւր:

Պէնկալ	66,750,000	սէքէնէ
Մատրաս	31,250,000	»
Շըմալի շարգ էեա-		
լէթիլէր	30,778,000	»
Բէնճապ	19,000,000	»
Պօմպէյ վէ Սինտ	14,000,000	»
Ուտ	12,000,000	»
Մէրքէդի էեալէթիլէր	9,000,000	»
Պիւրմանըն, ինկիլթէ-		
րա հիւքմիւր թահ-		
թընտա օլան գըսմը	2,500,000	»
Աճմիւր	333,000	»
Գուրկ	176,000	»
	186,037,000	»

Պունըր, Հինտիսթան վալիսինն
վիւրիւր վիւրիւրէր:

Շու ալթիւրտէքի էհալիլէր տալի,
եէրլի պէօլիւրէրէ վիւրիւր վիւրէնիւր
տիւր:

Միգօր	5,000,000
Պէրալ	2,250,000
Վիւրիւր վիւրիւր սալիւր	153
Շէհիւր տահա վար, պուն-	
լարըն մըգտարը	48,000,000
	55,250,000

1869 սէնէսինտէ թահթիւր նուֆուս
իւրա իտիւրիւրտէ, 206 միւրտէ 911,888
նուֆուս պունուրտուղուն կէօրիւմիւշ
տիւր:

200 չու գատար միւրտէ նուֆուս-
տան իպարէթ օլան պիւր միլլէթին, սէ-
նէտէ անճաղ 53 միւրտէ իւրա վիւրիւր
վիւրէպիւրմէսի, միլլէթին ֆագըրըլը-
նա տէլալէթ իտէր: վէ պու պէօլէ օլ-
ունուր հալտէ, Հինտիսթանըն մալի-
յէճէ իտարէսինն կիւրիւրէրի գօ-
լալա Ֆէհմ օլունապիւր:

—Պիւրաղ զապէթաւը, 1854 սէնէ-
սինտէ 1873 սէնէսինն գատար կէշէն
սէնէլէրին պիւր չօղունտէ պէհիլ յուն-
աւընտա սապըգ Պրանսա իմէրաթօ-
րու միլլէթիւրտէ Նաթօլէօնու թէքէք-
քիւրէ շահան պիւրէր շէյ իթմիւշ օլուն-
ղունու տիգթաթա մալարաղ, օլ պապ-
տէ չու ալթիւրտէքի էհալիւրալար տէրճ
ու պէսան իլէթիւր տիւր:

1851 սէնէսի յուն. աւընտա միլլէթ-
վէֆալի միւրալիլէյա, ժէնէրալ Շան-
կարիւրինն գուլլէթիլին գըրմըլ, վէ,
1852 սէնէսի յուն. 1851 տէ, նիւթա-
նամէի միլլէթի իլան իլէթիւր, վէ

Ենէն մէքթիւր սէնէսինն յուն. 22 սին-
տէ, Օրլէան ֆաթիւրաւըն մալլէրի
ճանիպի միւրտէն զապթ օլունմաւընա
հիւքմիւր իլէթիւր, վէ

1853 յուն. 22 տէ, իմէրաթօր քէն-
տի աղտը իլտիւրալ իտէճէյինն իլէթիւր
իւրապէր վէրմիւշ, վէ
Ենէն մէքթիւր սէնէսինն յուն. 30 տէ:

տա Բարիս Մալը-Եկեղեցիսինտէ նի-
քեաճ ալին ու ալթիլինն իւրա իթմիւշ
վէ

1858 յուն. 1857 յուն. Օրլէան վէլիւրի
նաման քիմէսինէր քէնտիսինն գարը
սուլի գատար իլէթիւրէր, վէ

1867 յուն. 19 տալիս իմէրաթօր նի-
գալմալէսինն վէ ումուր մէճիլիւրին
եէնտէն թահթիւր գըլընմալարընա տա-
լիւր պիւր թահթիւրտէ նէյր իթմիւր, վէ

1870 յուն. 2 տէ, Մ. Էմիլ Օրլիւրիւր-
եի, պիւրինն իլէթիւր նապ ու թալ-
եին պունուրմուշ, վէ

Ենէն մէքթիւր սէնէսինն յուն. 10 տէ-
տա, վիւրթօր Նուար վէֆաթ իլէթիւր,
վէ

1873 յուն. 9 տա տալի քէնտիսի էօլ-
միւշ տիւր:

—Իւ պու սէնէն հալըրէնն 1873 թա-
գալը օլունա միւրապէթիլէ, պիւր Պը-
րանսը զաղէթաւընտա, իլէթիւրիւր
սապիթ օլան ալթիւրտէքի վաղալար
հագգընտա չու վէճհի իլէ միւրալէա
օլունմուշ տուր:

1 սէնէտէն 1000 սէնէնէ գատար,
վէ եալստ ալթալարըմըլըն, քիւրիսէ-
լէրէ զալէթիլէ մէնֆաթալը օլունաւա,
անիւրի պիւր թագըմ մալ ու միւր սա-
հիպի իթմիւշ օլան պիւր գօրգուեա տիւ-
շար օլունալարը միւրտէթ զարթընտա,
սօնարընտա 73 թագալը պունուրտու-
ղու հալտէ կէշիւր օլան սէնէլէր, ին-
սանն ֆիւրիւրտէ պիւրիւր թէքէք-
քիւրիւր պըրաղմըլար տըր:

Պագաթ, 73 սէնէսինտէ, ալանեա
ճիւր վիւրմէք սանաթը պունուրմուշ
տուր:

173 սէնէսինտէ, Բէնիլի պիւրիւրալ
վէ միւրէլէր պիւրինն տէֆա օլունաղ
եարթմըլ տըր:

673 սէնէսինտէ Քալիլիսիւր թա-
պիւր օլունան էճալի նարիլէ պունու-
մուշ տուր:

1073 սէնէսինտէ, եէլ տէյիւրմէնիւրի,
նօրթմանլար վաւըլթաւըլա Պրանսա-
տա իտիւր օլունմուշ տուր:

1173 սէնէսինտէ Բարիս Մալը-Եկե-
ղեցիսի վէ Լուլը քիւշաւա օլունմուշ,
վէ Բարիս սօգաղարընտա գալթըրմ
եարթմըլ տըր:

1273 սէնէսինտէ, Բարիս մահքէմէ
քեաթիլիւր (նօթէր) մէյաւա չըգ-
մըլ, մէքթէպի ճէրահիւր քիւշաւա օ-
լունմուշ, պարութ վէ կէօլիւր պուն-
ուրմուշ տուր:

1373 սէնէսինտէ, շէհիլէրին մու-
հաւէնէն ալընտըլը հէնկէալարտա
գուլապարա գուլլաւըլթաւա պաշտմըլ
տըր:

1473 սէնէսինտէ, Պրանսաւա իլը
տէֆա օլունաղ իլէթիլ գուլալ ֆապ-
րիգալարը ալթմըլ տըր:

1573 սէնէսինտէ, Երթըլէ ֆապրի-
գալարը իհտա օլունմուշ տուր:

1673 սէնէսինտէ, Փօսթօր վէ վա-
բօրարտա գալթմանըն տալլունաղ-
տան մալիսիւր թալիլալ վիւրմէք ի-
շին զինկօտան եարթմըլ օլան պօրու-
իւրա օլունմուշ տուր:

1773 սէնէսինտէ, հալաւա պունու-
նան թէաֆիւրալթ թէմիլլէթմէք իւրա-
տը պունուրմուշ տուր:

Իմտի պու 1873 սէնէսինն իւրա իւրա
թէվարիլալ իւրա օլունմաւաղ տըրէ
օնու շիմիւրիւր պիւրմէյալ:

ՍԱԼԻԳ ՂԱԶԻՖԻԱ
ԳԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍՏԱՆ

Գալաթտա Բէնիլիսիւր քաղաքընտա
Պ. 29 Իսիւր իւրալարտա